

Uwagi Instytutu Reform do projektu Koncepcji Rozwoju Kraju 2050 zgłoszone w ramach konsultacji społecznych

Data zgłoszenia: 6 września 2024 r

Część dokumentu		Strona	Treść uwagi
1.	WIZJA	13	W opisie wizji (np. w sekcji dot. podmiotowego społeczeństwa) należałoby wprost przywołać skuteczną realizację zasad sprawiedliwej transformacji (zarówno w ujęciu terytorialnym, jak również dystrybucyjnym – a więc unikanie pogłębiania problemu ubóstwa energetycznego oraz transportowego) w perspektywie 2050 r. Jest to istotny element dla dalszych rozważań w dokumencie, biorąc pod uwagę złożoność realizacji polityki publicznej w tym zakresie.
2.	WIZJA	15	W sekcji dot. zachowania środowiska naturalnego obok kwestii zapewnienia wysokiej jakości powietrza należałoby również wprost wymienić kwestię budowy gospodarki neutralnej klimatycznie do 2050 r. W ramach pożądaney wizji należy wprost określić cel osiągnięcia neutralności klimatycznej polskiej gospodarki do 2050 r. lub przynajmniej wniesienie przez Polskę proporcjonalnego wkładu do osiągnięcia neutralności klimatycznej przez Unię Europejską jako całość poprzez powszechne wdrożenie zeroemisyjnych technologii oraz wykorzystanie krajowego potencjału pochłaniania CO ₂ .
3.	SCENARIUSZE: Polska w świecie stawiającym na dalszą globalizację	18	Obecne opisy tego i pozostałych scenariuszy nie przedstawiają w sposób klarowny, w jaki sposób otoczenie wpływa na pola wyboru i warunki wdrażania w Polsce działań skierowanych na realizację wizji. Nie jest wskazane wprost, które działania podjęte w ramach danego scenariusza są kluczowe i wymagają największej mobilizacji krajowych zasobów oraz świadomego działania (np. przebudowa energetyki następuje w podobny sposób pomimo zróżnicowanych ryzyk i szans w poszczególnych scenariuszach, państwo wydaje się działać równie sprawnie w świecie stawiającym na współpracę oraz w świecie niedoborów). Więcej szczegółów w tym zakresie przedstawia załącznik 2, jednak w celu poprawy czytelności dokumentu należałoby pod koniec sekcji opisujących poszczególne scenariusze przedstawić listę kilku kluczowych decyzji (mobilizacja zasobów w celu przełamania barier i ograniczenia ryzyk lub też wykorzystania pojawiających się szans) wpływających na skuteczną realizację wizji w danym scenariuszu.

4.	WYZWANIA: Nowoczesna gospodarka respektująca środowisko naturalne i klimat	33	Przy omawianiu zmian energetycznych opis skupia się na źródłach wytwarzania w elektroenergetyce. Pełny obraz transformacji wymaga wskazania wprost zmian po stronie popytowej, w szczególności elektryfikacji ogrzewania, transportu oraz procesów przemysłowych.
5.	WYZWANIA: Nowoczesna gospodarka respektująca środowisko naturalne i klimat	34	Opis Sprawiedliwej Transformacji odnosi się wyłącznie do jej aspektu terytorialnego (wsparcie regionów). Należy również uwzględnić aspekty dystrybucyjne, w szczególności wsparcie dla narażonych grup obywateli w zakresie niezbędnych dostosowań w obszarze ogrzewania i mobilności. Więcej informacji na temat dystrybucyjnych aspektów transformacji można znaleźć w publikacjach Instytutu Reform: https://ireform.eu/nasze-projekty/terytorialne-i-dystrybucyjne-aspekty-sprawiedliwej-transformacji-w-zaktualizowanych-krajowych-planach-na-rzecz-energii-i-klimatu/
6.	KLUCZOWE WNIOSKI	61	W punkcie dot. wzmocnienia systemu zarządzania państwem należy uwzględnić potrzebę budowania potencjału całego ekosystemu zbierania, analizy oraz interpretacji danych – nie tylko w ramach sektora publicznego, ale również z uwzględnieniem roli uczelni, sektora prywatnego oraz pozarządowego. Państwo powinno świadomie inwestować w budowę kapitału ludzkiego, zdolności organizacyjnych oraz kanałów dialogu między tymi podmiotami, gdyż pozwala to na pogłębioną refleksję opartą na dowodach, doświadczeniu oraz zróżnicowanych perspektywach ekspertów oraz interesariuszy. Przykładem takich działań jest np. program Gospostrateg. Obserwacja nawiązująca do tej kwestii znajduje się na str. 49 (<i>Ważne będzie również wzmocnienie potencjału eksperckiego instytucji publicznych oraz wspieranie rozwoju ośrodków wiedzy, które będą stanowiły przestrzeń do dyskusji eksperckiej i debat społecznych w dobie szerzącej się dezinformacji</i>) i powinna zostać odzwierciedlona we wnioskach.
7.	KLUCZOWE WNIOSKI	62	Zapis dot. kontynuowania sprawiedliwej transformacji powinien też uwzględniać budowanie potencjału państwa w zakresie sprawnego przeprowadzenia tego procesu.
8.	Załącznik 1: Trendy	8	Obecne brzmienie zdania „W tym zakresie potencjał stanowi partnerstwo publiczno-prywatne (PPP).” może sugerować, że odnosi się ono do rozbudowy sieci energetycznych, co nie odpowiada ani obecnym, ani oczekiwanym w przyszłości praktykom rynkowym oraz ramom regulacyjnym. Bardziej czytelnym byłoby brzmienie „W zakresie inwestycji w transformację energetyczną potencjał stanowi partnerstwo publiczno-prywatne (PPP).”
9.	Załącznik 1: Trendy	8	Przy omawianiu transformacji energetycznej opis skupia się na źródłach wytwarzania w elektroenergetyce. Pełny obraz transformacji wymaga wskazania wprost zmian po stronie popytowej, w szczególności elektryfikacji ogrzewania, transportu oraz procesów przemysłowych.
10.	Załącznik 1: Trendy	37	Stwierdzenie „Konieczność łagodzenia zmian klimatu i adaptacji do skutków tych zmian pociągnie za sobą zwiększenie udziału paliw alternatywnych w krajowym miksie energetycznym...” należy uzupełnić:

			tekst powinien również uwzględniać potrzebę działań na rzecz redukcji emisji z procesów przemysłowych (niezwiązanych ze spalaniem paliw), rolnictwa oraz wzmocnienia pochłaniania emisji netto. Należy również wspomnieć o zmianach w systemie energetyczno-paliwowym po stronie popytu (odejście od wykorzystania paliw kopalnych wśród odbiorców końcowych na rzecz zeroemisyjnych nośników energii, głównie energii elektrycznej).
11.	Załącznik 1: Trendy	42	Wśród skutków w wymiarze gospodarczym należy wymienić szanse związane z rozwojem nowych modeli biznesowych GOZ.
12.	Załącznik 2: Scenariusze	8	Stwierdzenie „stworzono skuteczny system zachęt do instalowania w domach filtrów, które miały ograniczać skutki niskiej emisji” nie odpowiada logice scenariusza, gdyż wskazywałoby na przerzucenie zasobów z rozwiązań korzystnych dla całego społeczeństwa i rozwiązujących problem u źródła (inwestycje w zeroemisyjne ogrzewanie i efektywność energetyczną, zrównoważoną mobilność) na rzecz rozwiązań częściowych, łagodzących wybiórczo skutki problemu na poziomie indywidualnym oraz zwiększającym energo- i zasobochłonność gospodarki.
13.	Załącznik 2: Scenariusze	17	„Kolejna dekada, do końca lat 40., była nie mniej ambitna. Na terenie całego kraju wprowadzono zakaz używania paliw stałych w budynkach...” – wycofanie się z wykorzystania węgla w budynkach w całym kraju do 2040 r. jest od kilku lat obowiązującym celem PEP2040, dlatego ten zapis nie opisuje działań ambitnych (względem obecnych polityk).
14.	Załącznik 2: Scenariusze	30	„Śląsk stał się polską „doliną wodorową”. – biorąc pod uwagę ograniczony potencjał lokalnej podaży energii ze źródeł odnawialnych względem dużej koncentracji popytu na energię, uzyskanie przez Śląsk wyjątkowo silnej na tle reszty kraju pozycji w rozwoju gospodarki wodorowej jest mało prawdopodobne. Lepszym przykładem sukcesu rozwojowego dla regionu byłoby zbudowanie specjalizacji w elektromobilności, szczególnie biorąc pod uwagę obecne duże znaczenie konwencjonalnych technologii motoryzacyjnych dla regionu.
15.	Załącznik 3: Metodyka prac	15	Wśród wskaźników częściowych wrażliwości terytorialnej w wymiarze środowiskowym warto uwzględnić również emisje gazów cieplarnianych (np. per capita lub w przeliczeniu na produkt regionalny brutto. Oszacowania emisji GHG w podziale na regiony są przygotowane np. przez JRC: https://edgar.jrc.ec.europa.eu/dataset_ghg80_nuts2
16.	Załącznik 3: Metodyka prac	17	W przypadku instalacji OZE produkcja energii elektrycznej jest bardziej miarodajnym wskaźnikiem niż moc elektryczna ze względu na duże zróżnicowanie stopnia wykorzystania mocy między poszczególnymi technologiami (np. fotowoltaika, farmy wiatrowe na lądzie, biogazownie). Dlatego warto rozważyć zamianę wskaźnika na „energia elektryczna wyprodukowana w instalacjach OZE na 10 tys. ludności (MWh)”.